

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

УДК 378:147:136.3

Александрова Н. М., Случайна Л., Лобецька І.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ-МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті обґрунтовується важливість та доцільність організації науково-дослідної роботи студентів – майбутніх економістів у процесі іноземної підготовки. На основі аналізу існуючих визначень основних понять дослідження узагальнюється та уточнюється визначення поняття “науково-дослідна робота студентів”, що постає як спеціально організована індивідуальна або колективна діяльність, яка спрямована на вирішення професійних завдань засобами іноземної мови. Автори розглядають особливості її організації на кафедрі іноземних мов, наводять приклад різних видів науково-дослідної роботи студентів-економістів. Охарактеризовано основні напрями організації науково-дослідної роботи студентів-економістів.

***Ключові слова:** фахова підготовка студентів-економістів, іноземна підготовка студентів-економістів, студентська наукова конференція, науково-дослідна робота студентів, управління науково-дослідною роботою студентів, організація науково-дослідної роботи, навчально-пізнавальна діяльність.*

Україна не залишається осторонь від тих трансформаційних, глобалізаційних та мобілізаційних процесів, які відбуваються в усьому світі, що, в свою чергу, зумовило необхідність європейської інтеграції України у культурно-цивілізаційному аспекті та нагальну назрілість системних реформувань в освіті. Створення інформаційного суспільства, процеси глобалізації та інтеграції формують нові вимоги до особистості майбутнього фахівця. В умовах розвитку нових технологій різко зростає попит на людей, що володіють нестандартним мисленням та вміють ставити і вирішувати нові завдання. Стрімке зростання рівня науково-технічних досліджень має безпосередній вплив на зміст освіти і зумовлює важливість організації і управління науково-дослідною діяльністю студентів в процесі фахової підготовки в університеті.

З метою модернізації та адаптації вищої освіти до умов і вимог соціально зорієнтованої економіки Міністерство освіти і науки України здійснило ряд масштабних заходів зі створення нової нормативно-правової

бази вищої освіти України, в основу якої закладені основні принципи Великої Хартії Університетів, а також європейські тенденції поєднання питань науки та сучасних наукових досліджень в освітній процес (Бельгійське (Лювенське) комюніке 2009 р. “Болонський процес 2020 – Європейський простір вищої освіти в новому десятиріччі”), де чітко зазначено “аби створити умови для стабільного економічного відновлення та для стабільного розвитку, динамічна та гнучка вища освіта Європи намагатиметься стати інноваційною, інтегруючи – на всіх своїх рівнях – освіту та дослідницьку діяльність [2].

Відповідно до нової редакції Закону України “Про вищу освіту” (2014 р.) проголошено принцип невіддільності наукових досліджень від навчально-пізнавального процесу, тобто викладання та науково-дослідницька робота у вищих навчальних закладах мають бути неподільні для того, щоб відповідати постійно змінюваним потребам і запитам суспільства та науковим досягненням [11]. Відтак змінюється вектор науково-дослідницької діяльності від вироблення нового знання в бік ефективної професійної підготовки фахівців через дослідження [11, с. 286].

Тобто, науково-дослідницька робота у вищому навчальному закладі розглядається як важлива складова навчально-пізнавального процесу і має бути спрямованою на інтеграцію наукових здобутків у навчально-освітній процес, вона має здійснюватися на всіх освітніх рівнях, для всіх ступенів вищої освіти – від бакалавра до доктора наук, а також в усіх закладах – від школи до університету [11].

З огляду на зазначене слід зауважити, що актуальність організації науково дослідної роботи студентів в процесі здобуття університетської освіти зумовлена не лише процесами модернізації в освіті, а також загостренням суперечностей, що характеризують сучасний освітній простір на концептуальному, нормативному й теоретичному рівнях.

Історіографія цієї проблеми свідчить, що у психолого-педагогічній науці питання підготовки студентів до науково-дослідної діяльності розглядалися у різних напрямках. Серед них щонайперше назвемо таких учених, як: А. Алексюка, В. Борисова, Л. Вовк, В. Лугового, В. Майбороду, Ю. Скибу, О. Ярошенко, які обґрунтували концептуальні засади організації науково-дослідницької діяльності студентів вищих навчальних закладів. Філософські погляди на проблему наукових досліджень висвітлені у працях В. Андрущенка, Е. Гусинського, В. Кременя та Ю. Турчанінова. Публікації останніх років з окресленої проблеми передусім представлені навчальними посібниками з дисциплін і підручниками (М. Білуха, Я. Чорненький, С. Рибак, В. Шейко, М. Шут), дисертаційними дослідженнями (Г. Кловак, О. Овакімян, О. Єгорова, П. Горкуменко, М. Князян, В. Діуліні, Л. Козак та інші), а також статтями, присвяченими окремим аспектам навчально-наукової діяльності студентів різних конкретних спеціальностей: інженерів-технологів харчової промисловості – Т. Лазарєва, майбутніх аграріїв – Л. Павлюк, майбутніх викладачів хімії – Н. Лукашова, О. Блажко, математиків і фізиків – В. Шейко,

Н. Кушнарєнко, М. Білуха, А. Лудченко; підготовка майбутнього вчителя до дослідницької педагогічної діяльності розглядаються у дослідженнях Н. Амеліної, В. Борисова, П. Горкунєнка, П. Дмитренка, І. Каташинської, Г. Кловак, М. Князян, Я. Коржової, Н. Корнєва, В. Краєвського, Є. Кулика та інших.

Мета статті полягає в обґрунтуванні необхідності науково-дослідної роботи студентів – майбутніх економістів-міжнародників у процесі іншомовної підготовки, а також розкритті особливостей її організації на кафедрі іноземних мов і міжкультурної комунікації у Державному вищому навчальному закладі “Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана”.

Нині в психолого-педагогічній літературі дослідники послуговуються такими поняттями, як: “науково-дослідна діяльність”, “навчально-дослідна діяльність” та “науково-дослідницька діяльність”. Зауважимо, що на основі аналізу наукових робіт з означеної проблеми можемо зробити висновок, що ці поняття мають багато спільного. Водночас, під науково-дослідною діяльністю дослідники розуміють: “організовану підсистему системи професійної підготовки фахівців у вищих навчальних закладах, яка передбачає інтелектуальну творчу діяльність студентів, спрямовану на вивчення конкретного предмета (явища, процесу) з метою отримання об’єктивно нових знань про нього і їх подальшого використання в практичній діяльності” (Л. Султанова) [9]; “виконання студентами робіт дослідницького характеру, пов’язаних з науковим пошуком, проведенням досліджень, експериментів з метою перевірки гіпотез, встановлення закономірностей, розвитку особистості та системи освіти в цілому” (Л. Гаврилук) [3]; “систематичне дослідження і вивчення матеріалів і джерел з метою встановлення фактів і досягнення нових висновків” (Л. Стрельченко) [8]; “діяльність орієнтована на досягнення певного професійного результату, у процесі якої формується готовність до наукового пошуку, творчого підходу до вирішення проблемних завдань” (Ю. Скиба, Н. Тітарєнко) [7]; “форма пізнавально-творчої активності, що забезпечує формуванні інтелектуальної активності, яка є складовою професійної компетентності майбутнього фахівця” (Н. Уйсімбаєва) [10]; “діяльність, яка сприяє вихованню допитливості, ініціативності, прагнення до самостійного наукового пошук, розвиває активність розумових процесів” (С. Гончарєнко) [4]. Ми підтримуємо думку авторів, що науково-дослідна діяльність студентів є найефективнішим методом підготовки якісно нових фахівців у вищій школі, оскільки максимально розвиває індивідуальні здібності, творче мислення студентів, професійну інтуїцію майбутніх фахівців і творчий підхід до сприйняття знань.

Отже, можемо узагальнити, що *науково-дослідна робота студентів – це цілеспрямована організована діяльність, спрямована на самостійний науковий пошук з метою вирішення професійних (навчально-пізнавальних) завдань*. Вона передбачає формування творчого потенціалу, рефлексії

власної діяльності, здатності особистостей до неперервного саморозвитку та формування ціннісних професійних орієнтацій, оволодіння загальними і спеціальними знаннями, навичками та вміннями дослідницької діяльності, формування необхідних особистісних якостей дослідника.

Ми поділяємо думку науковців, що науково-дослідна діяльність студентів, перш за все, має орієнтуватися на: розвиток аналітичного мислення, особистісних якостей і творчих здібностей; формування дослідницьких знань і вмінь, опанування студентами методів самостійного пошуку та активного і цілеспрямованого засвоєння знань для забезпечення професійної мобільності, здатності швидко і продуктивно впроваджувати новітні технології [5]. Вона також сприяє формуванню професійного менталітету фахівця, потенціалу саморозвитку і самовдосконалення та накопиченню досвіду творчої дослідницької діяльності.

Досвід кращих українських університетів дає змогу окреслити деякі основні принципи, на яких має бути побудована ефективна науково-дослідницька робота студентів. Серед них варто виокремити такі: *принцип науковості* (відповідність новітній науковій інформації), *принцип систематичності і послідовності* (поетапне і послідовне оволодіння методами і прийомами наукового пізнання), *принцип свідомості і самостійності* (свідоме учіння, вмотивованість і розуміння цінності наукового пошуку), *принцип неперервності* (науково-дослідна робота має бути продовж всього процесу набуття компетенцій) [1, с. 28-29].

В сучасних умовах розвитку суспільства зростає актуальність іншомовної підготовки майбутніх фахівців різних напрямів з орієнтацією на її практичне застосування у науково-дослідній роботі студентів. На сучасному етапі розвитку вищої освіти конструктивна науково-дослідницька діяльність студентів та їх взаємодія з викладачем в ході її здійснення набуває статусу детермінанти удосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців всіх спеціальностей. З метою підвищити рівень і якість іншомовної підготовки у майбутніх економістів міжнародників необхідно сформулювати вміння самостійного наукового пошуку, а саме навчити критично аналізувати іншомовні інформаційні джерела, наукову та професійну літературу, накопичувати та аналізувати отриману інформацію, вміти систематизувати факти, складати тези, писати анотації, виступати з доповідями як на практичних семінарах, так і на наукових конференціях.

Аналіз сучасного стану організації науково-дослідної роботи студентів в процесі здобуття університетської освіти свідчить, що у більшості вищих навчальних закладах вона, головним чином, представлена індивідуальними навчально-дослідними завданнями, що передбачають повідомлення, доповіді, реферати, проекти, написання курсових і дипломних робіт; студентськими науковими гуртками, виступами на студентських наукових конференціях, написанням публікацій, тез доповідей.

Науково-дослідна робота студентів у процесі вивчення іноземної мови, передусім, спрямована на набуття знань самостійно підбирати наукову й

професійну літературу іноземною мовою, що є важливим інструментом удосконалення професійно зорієнтованої іншомовної підготовки, а також уможлиблює оцінювання сформованість іншомовних комунікативних вмінь та навичок з рівнем професійної компетентності.

Науково-дослідна робота студентів – майбутніх економістів-міжнародників на кафедрі іноземних мов і міжкультурної комунікації при ДВНЗ “Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана” є невід’ємною складовою навчально-пізнавального процесу і полягає у підготовці виступів на щорічну студентську конференцію, написання статей, тез доповідей, інших публікацій, а також участь у конкурсних програмах ENACTUS, CIMA та CFA. Навчання в економічному університеті являє собою процес цілеспрямованої підготовки фахівців до дослідницької економічної діяльності шляхом формування системи професійних компетенцій.

В Університеті створюються всі умови для успішного навчання студентів та отримання ними максимальної віддачі від здобутої освіти, надаються випускникам можливості для подальшого працевлаштування не тільки у вітчизняних компаніях, а також в компаніях з іноземним капіталом. Цьому сприяє тісна взаємодія студентів з науковцями нашого університету. Студенти мають можливість проводити власні дослідження та вести проекти під час навчання в середовищі мотивованих та талановитих однолітків. Студенти також мають можливість брати участь у програмах для підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності на основі стажування з бажаної професії, що сприяє закріпленню практично отриманих навичок, які безперечно цінуються роботодавцями. Науково-дослідна робота студентів у такому середовищі створює гарні умови для розвитку творчих здібностей, аналітичних навичок, вмінь вирішувати проблемні ситуації особистісного та професійного розвитку, а також взаємодіяти і спілкуватися на відповідному рівні.

Науково-дослідна діяльність студентів факультету міжнародної економіки в процесі іншомовної підготовки спрямована, передусім, на: формування наукового світогляду, оволодіння студентами методологією і методами наукового дослідження; розширення теоретичного кругозору і наукової ерудиції майбутнього фахівця; прирощення майбутнього фахівця до освіти, необхідності самовдосконалення; розвиток творчого мислення та індивідуальних здібностей студентів у вирішенні теоретичних і практичних завдань; прищеплення студентам навичок самостійної науково-дослідницької діяльності, залучення їх до вирішення наукових проблем; поглиблення знань у певному науковому напрямі, формування академічних вмінь (готувати наукові публікації).

Враховуючи специфіку іншомовної підготовки майбутніх економістів-міжнародників, науково-дослідна робота студентів передбачає самостійне опрацювання іншомовних аутентичних джерел з подальшим аналітичним і критичним рецензуванням (написання *summaries*, *abstracts*, *conclusions*),

самостійне вивчення додаткового матеріалу, узагальнення та закріплення навчальної інформації, розвиток логічного і критичного мислення (*developing critical thinking skills, blue sky thinking skills*), вирішення не ретрансляційних (*retelling the article*), а дослідницьких та проєктивних завдань (*benefits gained, practical outcomes*), виокремлення особистісно значущої інформації (*personally meaningful information*), перехід від інструктивно-інформаційної функції до особистісно-дослідної взаємодії викладача зі студентами. Для того щоб вмотивувати студентів-дослідників до самостійного наукового пошуку, викладачі кафедри заохочують студентів використовувати сучасні джерела з актуальних питань менеджменту, економіки, маркетингу та бізнесу (робота з першоджерелами Harvard Business Review, The Financial Times, The Economists). На практичних заняттях широко використовуються інформаційно-комунікаційні технології, забезпечується зв'язок науково-дослідницької діяльності у процесі іншомовної підготовки з майбутньою професійною діяльністю. Студенти мають можливість проводити власні наукові пошуки в позаурочний час для підготовки власних виступів на щорічній науковій студентській конференції. Науково-дослідна робота студентів спрямована на формування вмінь планувати та вбачати перспективи майбутньої професійної діяльності, самостійно здобувати знання, орієнтуватись у великих обсягах професійно зорієнтованої іншомовної інформації, створювати нові ідеї, знаходити шляхи їх реалізації та втілювати безпосередньо в практичну діяльність.

За підтримки кафедри щорічно в університеті проходить наукова студентська конференція "Інноваційний ресурс соціально-економічного розвитку України на початку 21 століття". Традиція проведення щорічної наукової студентської конференції бере початок з часів заснування факультету міжнародної економіки та менеджменту в 1994 році. В ті часи вона називалась "Особливості соціального та економічного розвитку України на сучасному етапі". Наукова робота студентів мала переважно пошуково-описовий характер. На самій конференції головна увага зверталась на презентаційні вміння студентів, їхні лексичні та граматичні вміння. Згодом акцент змістився на дослідницьку та аналітичну складову наукової діяльності студентів, не ігноруючи їхню мовну компетентність. Конференція стала проводитись у два етапи. Для участі у конференції приймаються наукові студентські роботи, які відповідають вимогам, визначеним Положенням про проведення Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук, яке затверджене МОН України від 21 лютого 2012 р. Оголошується дата, до якої студентам необхідно надіслати на електронну адресу кафедри матеріали дослідження, відомості про автора та наукового керівника. Комісія, яка складається з координатора наукової роботи студентів та інших викладачів кафедри, знайомиться з роботами, перевіряє їх відповідність вимогам конференції, визначає в роботі збіг тексту та текстових запозичень

без посилань на першоджерела. Автори кращих робіт запрошуються для участі у 2 етапі наукової конференції. Учасники конференції повинні виступити з доповідями про результати проведеного ними наукового дослідження, що відображені у конкурсній роботі. Комісія (журі) ухвалює рішення про результати конкурсу після заслуховування наукових доповідей, кращі з яких рекомендуються до публікації у збірнику наукової конференції українською та іноземною мовами. Тематика виступів студентів відтворює актуальність інноваційного розвитку України, удосконалення і поліпшення соціально-економічної сфери суспільства і спрямована на розв'язання фінансових та соціально-економічних питань. Червоною ниткою крізь всі наукові дослідження студентів факультету міжнародної економіки і менеджменту проходить тема впливу процесів глобалізації та євроінтеграції на різнобічний розвиток суспільства в Україні. У такий спосіб учасники навчально-пізнавального процесу залучені до використання в науково-дослідницькій діяльності повний спектр інформаційно-комунікаційних технологій, що сприяє розвитку їхньої дослідницької та інформаційно-комунікаційної компетентності. Факультет міжнародної економіки і менеджменту вирізняється своєю дослідницькою культурою, характерною рисою якої є поєднанні інтегративних стратегій спільної взаємодії студентів і викладачів, зокрема, впровадження творчих завдань та їх спільне розв'язання, розвиток форм співробітництва та ефективної взаємодії. Тематика деяких виступів студентів на конференції 2018 року охоплює такі питання: *“Responsible consumption on the path to sustainable economic growth”*, *“Innovative methods in the education system of Ukraine”*, *“From unconscious consumerism to national dignity”*, *“Ukraine’s fashion industry as a source of innovative development”*, *“The hidden socio-economic potential of Ukrainian start-ups”*, *“An innovative approach to solving social issues in Ukraine: using foreign experience in the sphere of management”*, *“Robotisation as a prerequisite for production development in times of the IV Industrial Revolution”*, *“Intellectual capital as a pillar of business competitiveness in the 21st century”*, *“Is Ukraine expecting PIGS future?”*, *“Knowledge economy – as Ukraine’s strategic development vector”*, *“Perspective strategy of attracting foreign investment in Ukraine’s economy”* та інші.

Результати наукової роботи студентів майбутніх економістів представляють у вигляді статей і тез доповідей на наукових конференціях на рівні кафедр, факультету ті університету. Студенти, які беруть участь у підготовці доповідей на студентську наукову конференцію, тісно співпрацюють з викладачами кафедри, оскільки їх доповідь має відповідати певним критеріям:

- наявність власного наукового дослідження;
- зміст, зв'язність, логічність;
- презентаційні вміння;
- грамотність;
- участь у дискусіях.

Викладачі кафедри надають консультативну підтримку студентам

щодо організації та побудови аргументів доповіді; правил посилання на першоджерела і порад як уникнути плагіату; чіткість, точність, послідовність і стислість написання тез доповіді; редагування роботи за академічним стилем та мовою письма. Такий підхід до взаємодії викладача і студента – молодого дослідника формує та істотним чином розвиває їхню дослідницьку та інформаційно-комунікаційну компетентність, надає їм можливість об'єднати аналіз дискурсу з аналітичними методами дослідження. За останні роки з 1994 по 2017 роки студентами підготовлено та опубліковано понад 100 публікацій.

Наведений вище приклад ілюструє фундаменталізацію процесу підготовки фахівців нового покоління, створення відповідних умов для формування сучасного наукового мислення студентів КНЕУ. Проте, зважаючи на необхідність інтеграції наукових здобутків у навчально-освітній процес, ми би хотіли навести ще один приклад науково-дослідної співпраці студентів і фахівців кафедри іноземних мов і міжкультурної комунікації, який свідчить не лише про ознаки певної фундаменталізації навчального процесу, а і про початок організації здобутих знань та управління ними.

Так, у 2015 р. кафедрою було розроблено магістерський англomовний курс "Міжкультурна комунікація", який є міждисциплінарним за своєю сутністю і тому відрізняється від класичних дисциплін за структурою і змістом і методами ведення науково-дослідної діяльності. Саме за ініціативи студентів результати їх наукового пошуку були включені до збірки матеріалів щорічної Науково-практичної конференції "Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасного ВНЗ". Як результат, майбутні магістри взяли участь у студентському вебінарі, вони також представили свій проект на пленарному засіданні Конференції.

В межах плідної співпраці, що склалася між фахівцями кафедри та Інституту англomовних програм, відбуваються зустрічі з іноземними студентами, які розповідають про культурні особливості своєї країни. На жаль, як виявилось, вони напрочуд мало знають про Україну. Отже, пам'ятка, яку підготували на основі досліджень, перелік яких надається нижче, є певним патріотичним внеском магістрів КНЕУ у справу розбудови сучасної України. Відтак, тематика магістерських досліджень в межах проекту "Україна–2018 – культурна самоідентифікація триває" охоплює такі питання: *"Ukrainians' attitude to corruption: modern realities"*, *"Interconnection between Power Distance Index and Corruption Perception Index in Ukraine"*, *"Individualism and collectivism in Ukraine"*, *"Time orientation: Ukrainian option"*, *"Job-seeking opportunities in Ukraine: equality and inequality"*, *"Linguistic map of Ukraine"*, *"Ukrainian sense of personal responsibility"*, *"Human Development Index (HDI) of Ukraine"*, *"Meaning of Ukrainian national symbols"*, *"Etiquette as a valuable skill-set for doing business in Ukraine"* та інші.

У 2018 році ми можемо стверджувати, що система організації науково-дослідної роботи, що запроваджується кафедрою іноземних мов і міжкультурної комунікації, передбачає не тільки здійснення студентських

наукових досліджень, а й обмін результатами здобутих знань та управління ними між представниками різних рівнів навчання – бакалаврів, магістрів, майбутніх докторів філософії.

Отже, практичний досвід організації науково-дослідної роботи студентів на кафедрі іноземних мов та міжкультурної комунікації в КНЕУ дає підстави констатувати, що вона є складовою навчально-пізнавального процесу і представлена різноманітними формами її організації. Науково-дослідна робота студентів в процесі іншомовної підготовки постає як спеціально організована індивідуальна або колективна діяльність, яка спрямована на вирішення професійних завдань засобами іноземної мови. Такий вид роботи постає засобом набуття професійно значущих компетенцій, що сприяє розвитку професійної компетентності фахівця, яка характеризується рівнем сформованості наукових вмінь розуміти і критично аналізувати автентичні джерела, оформити наукову доповідь і статтю, використовувати здобуті знання в сфері наукового спілкування.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо в розробці практичних рекомендацій щодо формування й розвитку академічних навичок та вмінь (academic writing skills).

Використана література:

1. Бурчак Л., Бурчак С. Дидактичні основи формування дослідницької компетентності майбутнього вчителя / Л. Бурчак, С. Бурчак // Вища освіта України: теоретичний та науково-практичний часопис. – № 3. – Додаток 1. Інтеграція вищої освіти і науки. – Київ, 2015. – С. 26-33.
2. Велика Хартія Університетів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.magna-charta.org/resources/files/the-magna-charta/ukrainian>
3. Гаврилюк Л. В. Формування готовності студентів внз до науково-дослідної роботи засобами іноземної мови / Л. В. Гаврилюк // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти. – Випуск 16. – Харків, 2010. – С. 57-63.
4. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – Київ : Либідь, 1997. – 374 с.
5. Лузан П. Г. Основи науково-педагогічних досліджень / П. Г. Лузан, І. В. Сопівник, С. В. Виговська. – Київ, 2010. – 220 с.
6. Лювенське комюніке (“болонський процес у період до 2020 – європейський простір вищої освіти у новому десятилітті” комюніке конференції) [Електронний варіант]. – Режим доступу: https://drive.google.com/open?id=0B_jORfZbHWtIYmZDMTJ4aVITWlk
7. Скиба Ю. Домінуючі мотиви в науково дослідницькій діяльності студентів першого і другого курсі вищих навчальних закладів України / Ю. Скиба, Н. Тітаренко // Вища освіта України: теоретичний та науково-практичний часопис. – № 3. – Додаток 1. Інтеграція вищої освіти і науки. Київ, 2015. – С. 231-243.
8. Стрельченко Л. Розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності студентів в дослідницькій діяльності в університетах Великої Британії / Л. Стрельченко // Вища освіта України: теоретичний та науково-практичний часопис. – № 3. – Додаток 1. Інтеграція вищої освіти і науки. – Київ, 2015. – С. 225-231.
9. Султанова Л. Ю. Формування готовності студентів психолого-педагогічних факультетів до науково-дослідної діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук / Л. Ю. Султанова. – Київ, 2007. – 22 с.
10. Уйсімбаєва Н. Науково-дослідницька діяльність майбутнього фахівця / Н. Уйсімбаєва // Наукові записки : зб. наук. пр. – Випуск 88. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград : РВВКДПУ ім. В. Винниченка, 2010. – С. 243-246.
11. Ярошенко О. Г. Умови реалізації науково-дослідницької діяльності суб'єктів університету в орієнтованому на дослідження освітньому середовищі / О. Г. Ярошенко // Вища освіта України:

теоретичний та науково-практичний часопис. – № 3. – Додаток 1. Інтеграція вищої освіти і науки. Київ, 2015. – С. 286-291.

References:

1. Burchak L., Burchak S. Dydaktychni osnovy formuvannia doslidnytskoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia. / L. Burchak, S. Burchak // Vyscha osvita Ukrainy: teoretychnyi ta naukovo-praktychnyi chasopys. – № 3. – Dodatok 1. Intehratsiia vyshchoi osvity i nauky. – Kyiv, 2015. – S. 26-33.
2. Velyka Khartiia Universytetiv <http://www.magna-charta.org/resources/files/the-magna-charta/ukrainian>
3. Havryliuk L. V. Formuvannia hotovnosti studentiv vtnz do naukovo-doslidnoi roboty z asobamy inozemnoi movy / L. V. Havryliuk // Vykkladannia mov u vyshchykh navchalnykh zakladakh osvity. – Vypusk 16. – Kharkiv, 2010. – S. 57-63.
4. Honcharenko S. Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk / S. Honcharenko. – Kyiv : Lybid, 1997. – 374 s.
5. Luzan P. H. Osnovy naukovo-pedahohichnykh doslidzhen / P. H. Luzan, I. V. Sopivnyk, S. V. Vyhovska. – Kyiv, 2010. – 220 c.
6. Liuvenske komiunike (“bolonskyi protses u period lo 2020 – yevropeyskyi prostir vyshchoi osvity u novomu desiatylitti” komiunike konferentsii) [Elektronnyi variant]. – Rezhym dostupu : https://drive.google.com/open?id=0B_jORfZbHWtYmZDMtJ4aVITWlk
7. Skyba Yu., Titarenko N. Dominuiuchi motyvy v naukovo doslidnytskii diialnosti studentiv pershoho i drugoho kursu vyshchykh navchalnykh zakladiv Ukrainy / Yu. Skyba, N. Titarenko // Vyscha osvita Ukrainy: teoretychnyi ta naukovo-praktychnyi chasopys. – № 3. – Dodatok 1. Intehratsiia vyshchoi osvity i nauky. Kyiv, 2015. – S. 231-243.
8. Strelchenko L. Rozvytok informatsiino-komunikatsiinoi kompetentnosti studentiv v doslidnytskii diialnosti v universytetakh Velykoi Brytanii / L. Strelchenko // Vyscha osvita Ukrainy: teoretychnyi ta naukovo-praktychnyi chasopys. – № 3. – Dodatok 1. Intehratsiia vyshchoi osvity i nauky. – Kyiv, 2015. – S. 225-231.
9. Sultanova L. Yu. Formuvannia hotovnosti studentiv psykholohopedahohichnykh fakultetiv do naukovodoslidnoi diialnosti : avtoref. dys. ... kan. ped. nauk / L. Yu. Sultanova. – Kyiv, 2007. – 22 s.
10. Uisimbaieva N. Naukovo-doslidnytska diialnist maibutnoho fakhivtsia / N. Uisimbaieva // Naukovi zapysky : zb. nauk. pr. – Vypusk 88. – Serii: Pedahohichni nauky. – Kirovohrad : RVVKDPU im. V. Vynnychenka, 2010. – S. 243-246.
11. Iaroshenko O. H. Umovy realizatsii naukovo-doslidnytskoi diialnosti sub`iektiv universytetu v oriientovanomu na doslidzhennia osvitnomu seredovyshchi / O. H. Yaroshenko // Vyscha osvita Ukrainy: teoretychnyi ta naukovo-praktychnyi chasopys. – № 3. – Dodatok 1. Intehratsiia vyshchoi osvity i nauky. Kyiv, 2015. – S. 286-291.

АЛЕКСАНДРОВА Н., СЛУЧАЙНАЯ Л., ЛОБЕЦКАЯ И. Организация научно-исследовательской работы студентов-будущих экономистов в процессе изучения иностранного языка.

В статье обосновывается актуальность и необходимость организации научно-исследовательской работы студентов – будущих экономистов в процессе изучения иностранного языка. На основе анализа существующих в педагогической литературе определений основных понятий исследования уточняется определение научно-исследовательской работы студентов, которая является специально организованной индивидуальной или коллективной деятельностью, которая направлена на решение профессиональных заданий средствами иностранного языка. Авторы делятся опытом организации и проведения научно-исследовательской работы студентов на кафедре, приводят примеры разных видов работы. Авторы характеризуют основные направления организации исследовательской работы студентов-экономистов.

Ключевые слова: предметная подготовка студентов-экономистов, изучение иностранного языка, студенческая научная конференция, научно-исследовательская работа студентов, управление научно-исследовательской работой студентов, организация научно-исследовательской работы студентов, учебно-познавательный процесс.

ALEKSANDROVA N, SLUCHAYNA L., LOBETSKA I. Organizing research work of students – future economists in the process of learning a foreign language.

The authors of the article advocate the importance and relevance of organizing and managing future economists' research work in the process of their foreign language training. On the basis of analyzing the existing definitions of the core notions of the research the authors specify and clarify the definition of "students' research work", what appears as individual or collective activity which is sent to the decision of professional tasks by facilities of foreign language is specially organized. The main peculiarities of organizing and ways of managing future economists' research work are identified and pointed out in the article.

Keywords: *professional economic preparation of students, foreign language training, student scientific conference, student research work, managing student research work, organizing student research work, learning process.*

УДК 378.011.3-051:[37.015.31:7

Барахтян М. М.

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ У РОБОТІ З ТВОРЧИМ КОЛЕКТИВОМ

У статті розглядаються теоретичні і практичні підходи підготовки майбутніх учителів до естетичного виховання школярів. Визначаються основні вимоги до знань, умінь і навичок майбутнього вчителя з виховної роботи в процесі вивчення курсу "Основи сценічного та екранного мистецтва". Акцентується увага на особливостях використання у процесі професійної педагогічної діяльності специфіки театрального мистецтва як одного із важливих чинників розвитку творчого потенціалу та естетичного виховання школярів.

Розвиток в учнів здатності до художнього сприйняття розглядається сучасною педагогікою як необхідна умова забезпечення ефективності естетичного виховання засобами мистецтва, підготовки до глибокого розуміння духовних цінностей. Досягнення такого педагогічного результату ґрунтується на органічному взаємозв'язку всіх форм залучення дітей до мистецтва, які так чи інакше пов'язані із сприйняттям.

Ключові слова: *естетичне виховання, естетика, театр, театральне мистецтво, творча діяльність.*

На сучасному етапі входження України в європейський простір актуалізує соціально-педагогічні дослідження і особливої ваги надає якісному підвищенню рівня підготовки фахівців нового типу, які б поєднували фундаментальні теоретичні знання і практичні вміння та навички. У сфері пріоритетів центр ваги з матеріальних засобів виробництва повинен переміститися на духовні фактори та інтелектуальний потенціал особистості, утвердження ідеалів добра, справедливості, честі, милосердя та любові.

У розбудов нові системи виховання одним із важливих завдань вищої школи є підготовка майбутнього вчителя до організації в сучасних умовах